

181 dečki, skupaj 6357 delavcev. Vsa podjetja so vzdrževala 74 plavžev, katerih je stalo v aktivnosti 50 skozi 2369 tednov (t. j. dan in noč). V teh podjetjih se je produciralo 8791, 318 meterskih stotov čistega železa v vrednosti 70,947.218 K ter 1,210.749 met. stotov vlitiga železa v vrednosti 11,356.787 kron, — vsa produkcija surovega železa je torej bilo 10,002.067 meterskih stotov v vrednosti 82,304.005 K. Srednja cena je bila za meterski stot surovega neizdelanega železa 8 kron 7 vin. in za surovo vlito železo 9 kron 38 vin. meterski stot.

Za vso produkcijo surovega železa je bilo potrebno 30,839.137 meterskih stotov železne rude, v vrednosti 29,558.890 kron in 196.302 meterska stota manganove rude v vrednosti 951.257 kron, skupaj torej 21,035.439 meterskih stotov rude v vrednosti 30,510.147 kron.

Mej dobljenimi množinami železa je bilo 15,584.181 meterskih stotov ali 74,78 % avstrijskih rud v vrednosti 18,865.686 kron in 5,254.956 meterskih stotov inozemskih rud v vrednosti 10,693.204 krone. Inozemskih rud se je uvozilo največ iz Ogrskega in sicer: 3,061.024 meterskih stotov v vrednost 5,083.811 K, 838.578 met. stotov rude v vrednosti 2,546.413 kron iz Švedskega in 653.333 met. stotov za 1,176.541 kron iz Grškega. Ostalo se je uvozilo iz Bosne, Španije, Bavarske itd.

Kuriva se je za izdelovanje te množine železa potrebovalo 10,370.840 met. stotov. Koksa 705.223 kubičnih metrov ali 18,765 meterskih stotov lesenega oglja, 125.889 meterskih stotov rujavega premoga in 19 metrov drva, skupaj za vrednost 37,556.409 kron.

Jako zanimivo je gibanje v železni produkciji v posameznih kronovinah naše monarhije. Na Češkem se je ta produkcija od lani nasproti 1899 pomnožila za 6,3 % jednako tudi na Solnograškem in Tirolskem. Padla pa je produkcija in sicer na Šleskem za 22,2 %, na Koroškem 21,6 %, na Nižjeavstrijskem 19 % in jednako tudi na Kranjskem, v Trstu (Škedenj) in na Moravskem. Premogovnikov je bilo v aktivnosti lansko leto v Avstriji 808, manj 23 od prejšnjega leta 1899. Vsega premoga se je pridelalo 215,399.174 meterskih stotov; (rujavega za 112,633.477 kron v povprečni ceni 52 kron 66 vin. za meterski stot, vse drugo je antracit, lignit in črni premog). Od te množine pripada 6,983.831 meterskih stotov na erarske t. j. državne premogovnike in 208,415.243 meterskih stotov na privatna podjetja.

Premogovnikov na kameni premog je 328, od katerih je aktivnih le 148. Pri vseh premogovnikih je bilo v delu 67.461 delavcev, kjer se je nabavilo vsega skupaj 12,279.183 meterskih stotov v vrednosti 22,738.849 kron v povprečni ceni 85 kron 18 vin. meterskih stotov. Vsega skupaj na premogu in železu se je produciralo za 2334 milijonov kron, torej za 251 milijonov kron več nego leta 1899.

V primeri s produkcijo železa in premoga se je drugih rudnin razmerno le jako malo dobilo, tako da se zamore reči: zlata, srebra, bakra, zinka, svinca, antimona itd. se je nabavilo le kakih 12 % mimo premogove in železne produkcije. Gori omenjene statistične številke pa kažejo, da je Avstrija glede rudništva vendar-le na 4 stopinji mej državami.

Obrtnijske raznoterosti.

Kranjska obrtna družba. Odkar je umrl baron Born pristopil tej družbi in se je zgradila velika tovarna na Savi pri Jesenicah, se je družbina kupčija močno razvila in bi se bila tudi še bolj razširila, da ni bilo ovire v železarskem kartelu. Ko se je kartel razbil in so se začela pogajanja zaradi njegove obnovitve, je družba stavila razne pogoje, ki naj jej omogočijo, da razvije večjo delavnost, a našletela je na odpor. Velika podjetja bi najraje vse sama požrla. Praški sindikant, v katerem je združenih šest največjih podjetij, se zoperstavlja zahtevam kranjske obrtne družbe, vsled katerih zahtev bi družba mogla svoja podjetja razširiti in bi bilo torej več zaslužka v deželi. Zahteve kranjske industrijalne družbe in zahteve firme Albert Hahn v Boguminu so jedina ovira, da se kartel še ni obnovil, dočim se je praški sindikant z ogrskim podjetjem v Rima Muranyi že sporazumel. Sedaj še tečejo pogajanja s kranjsko obrtno družbo, vendar razširja o njih praški sindikat jako pesimistične vesti ter namigava, da pride do boja s kranjsko obrtno družbo. „Deutsche Wochenschrift“ poroča, da praški sindikat na kranjsko obrtno družbo spadajoče produkcijske kvote na noben način ne bo zvišati, nego da hoče družbo podpirati pri eksportu čez Trst, ali pa celo podjetje kupiti, v katerem slučaju pa se savska tovarna ne razširi, kakor projektira družba, in se tudi opusti uporaba Radovne. Če družba ne sprejme ne jedne ne druge alternative, potem začno kartelirana podjetja proti njej konkurenčni boj. „Deutsche Wochenschrift“ je mnenja, da se obrtna družba ne spusti v boj, ker ga dlje časa ne bi mogla prenašati, in da bode torej pred praškim sindikatom morala kapitulirati. To postopanje praškega sindikata je na veliko škodo kranjski industriji. Če se družbi v slučaju obnovitve kartela ne prizna večja produkcijska kvota, pač ne bo mogla svoje tovarne razširiti, kakor je v interesu prebivalstva in dežele železi, če pa proda svojo tovarno praškemu sindikatu, potem se je bati, da se produkcija na Savi reducira ali celo popolnoma ustavi, kar bi bilo velikanska škoda za celo deželo, zlasti pa za Gorenjsko. Glasom „Deutsche Wochenschrift“ se cela zadeva odloči še do dne 30. t. m.

Varujte svoje prijatelje.

Prepogosto čujem po kmetih pritožbe zoper razne neljube goste na polju, na vrtu, v gozdu, v vinogradu: poljske miši, gosenice, hrošče, ušice in dr. Dokazuje se ogromna škoda, ki jo napravljajo, in svetuje se cela vrsta sredstev k pokončevanju.

Toda vsak razumen gospodar mi da prav, ako trdim, da teh škodljivcev nikdar ne zatremo z umetnimi sredstvi, ampak prepustimo to narodi, le ona sama nas oprosti teh škodljivcev.

„Varujte živali in ptice“!